

DELAVSKA FRONTA

Uredništvo: Maribor, Koroška cesta 5. Uprava: Maribor, Koroška cesta 5. Naročnina: celoletno Din 36.—, mesečno Din 3.—. Oglasi po ceniku. — Izhaja vsako soboto zjutraj.

V pravo smer!

O delavskem strokovnem gibanju se mnogo razpravlja. O njem govorijo delavci in nedelavci, prizadeti in neprizadeti. Če je temu tako, je brez dvoma en razlog v tem, da pri nas krščansko strokovno gibanje še ni tako močno, da bi vzbujalo respekt in da bi vsakomur imponiralo ter ne bi bilo izpostavljeno stalni kritiki z vseh strani. Na drugi strani pa vsekakor dokazuje zanimanje za delavska in socialna vprašanja, kako važna so ta vprašanja in kako velike naloge čakajo delavski sloj. Kot se je v srednjem veku govorilo o kmetu, tako se danes govori o delavcu. Delavec je središče zanimanja, on je junak bodočnosti. Delavska ustvarjalna sila bo zgradila in že gradi bodočnost.

Mnogo, ne dovolj poučenih prijateljev krščanskega delavstva, je pričakovalo in še pričakuje, da bo »Zveza združenih delavcev« neka svojevrstna organizacija krščanskega delavstva. Nekateri so ji hoteli dati značaj organizacije obrtniškega delavstva. Popolnoma zgrešeno! Obrtniško delavstvo je samo en del delavstva. Igra pa pri delavskem gibanju neko podrejeno vlogo radi posebnih razmer, v katerih živi. Glavne in najborbenejšje delavske sile so pa druge. One so v večjih in največjih podjetjih, v težki industriji. V teh obratih so zbrani najsilovitejši in najudarnejši delavski kadri. Zato nobena strokovna organizacija ne more mimo njih, temveč mora priti do njih, mora se med njimi zasidirati in obenem nanje opreti. Smer, ki ima v rokah delavstvo velikega obrata, obvladuje ves delavski revir.

»Zveza združenih delavcev« se je po svojem nastopu deklarirala kot krščanska strokovna organizacija. S tem je izjavila, da hoče hoditi po potih krščanskega strokovnega gibanja. Njena prizadevanja v tej smeri so vzbudila pri nekaterih bojazen, da hoče ZZD kopirati Jugoslovansko strokovno zvezo v njenem delu in značaju. Zopet zgrešeno! Pot krščanske strokovne organizacije je samo ena in samo ta je pravilna. Nihče pa ne more trditi, da se je treba učiti ciljev in potov krščanske strokovne organizacije ravno pri JSZ. Odkar je ta zajadrala na krščansko socialistično pota, se krščanski strokovničarji zgledujemo pri naših tovariših Nemcih, Francozih, Nizozemcih in Belgijcih. Pri študiju njihove zgodovine nam je postalo jasno, da je strokovna organizacija delavčev zaščitno sredstvo in ne iznajdba marksizma, kot je zapisal pri nas krščansko-socialistični ideolog. Mi vemo, da so pričeli počasi marksistični agitatorji zanašati v splošne strokovne organizacije marksistični duh in da je zato tudi nastalo krščansko strokovno gibanje, ker se krščansko delavstvo ni hotelo zastrupiti z marksizmom. Mi se zavedamo, da so se postavili na čelo krščanskih strokovnih organizacij preprosti ročni delavci, ki so se krepko borili za boljše življenjske razmere in da so pri tem dosegli lepe uspehe. To pa samo zato, ker delavec sam najbolje čuti, kje ga čevlji žuli in se zato v organizaciji iskreno bori za delavske pravice in ne z Janusovim obrazom. Krščansko strokovno gibanje je bilo in je trezno vođeno, čeprav ga vodijo delavci iz tovarn. Oni odklanjajo razredni boj, so pa za boj za delavske pravice. So za mirno reševanje spornih vprašanj, ne ustrašijo se pa tudi stavke, če so se izkazala vsa druga sredstva brezuspešna. Krščanski strokovničar noče fraz, on hoče delo. V tem oziru je nepodkupljiv.

In drugače tudi ne more biti! Ali naj mar delavstvo vedno samo prosi? Ali ni tudi ono soustvaritelj vseh zemeljskih dobrin? In če je tako, ima pravico tudi energično zahtevati, kar mu gre, če se podjetniški sloj drugače ne zmeni za njegove potrebe! V imenu socialne pravičnosti in otroštva božjega je energična borba krščanske strokovne organizacije popolnoma utemeljena in nujna obenem.

Zaščita delavskih pravic je krščanskim strokovničarjem v inozemstvu osnovna načelo. Zato je izdala belgijska strokovna zveza na stavkovnih podporah svojim članom v 12 letih preko 32 milijonov frankov, stavkovni fond evangelijskih delavcev v Nizozemski je za štel leta 1933 preko 73 tisoč goldinarjev. Tako se dela v deželi žosizma in Nizozemski, katere delavstvo

Akademik R. Dolinar

K umoru slovenskega akademika Rudolfa Dolinarja sporoča banska uprava sledeče:

V zvezi z demonstracijami ob priliki prihoda predsednika JNS Petra Živkoviča v Maribor, Konjice in Celje dne 8. junija, so istega dne ob 20 na državni cesti blizu Prihove prišla JNS, okrog 15 po številu, iz zasede napadli dva avtobusa, katere sta vozila pristaše JRZ.

Napad se je izvršil z revolverji, noži, bokserji in kamenjem. Napadeni so se sicer napadalcev ubranili, vendar pa sta bila dva akademika lažje ranjena, ostali so dobili samo praske.

Po odbitem napadu so napadeni nadaljevali vožnjo, pogrešili pa so akademika-filozofa Rudolfa Dolinarja, rojenega dne 11. aprila 1915 v Lučinah, občina Trata, okraj Škofja Loka in tja pristojnega. Domnevali so, da so ga napadalci odvedli s seboj.

Naslednjega dne, dne 9. junija, okrog 10 je orožniška patrulja Dolinarja našla mrtvega pod državno cesto pri Prihovi, kakih 50 korakov oddaljeno od mesta napada.

Sodno raztelesenje filozofa R. Dolinarja ki je bilo izvršeno v mrtvašnici na Prihovi, je dognalo, da je dobil zabodljaj z nožem v hrbet. Nož je prodril v pljuča pod desno lopatico med tretjo in četrto rebro v širini 2 cm in 4 cm na globoko. Smrt je nastopila radi izkrvavitve.

Ugotovljeno je, da je napad organiziral in se ga tudi dejansko udeležil Slavko Reja, urednik »Mariborskega Večernika Jutra«, mariborskega glasila JNS; med

napadalci sta bila tudi Primec, tajnik krajevne organizacije JNS v Hočah, Brajkovič, pekovski pomočnik iz Maribora.

Preiskavo vodijo najintenzivneje. Do trenutka izdavanja tega komunikeja je aretiran Slavko Reja. Za ostalimi so izdana zaporna povelja.

Iz pisarne kr. banske uprave v Ljubljani, dne 9. junija 1937.

Do petka ob 9 dopoldne leži truplo nedoma umrlega Rudolfa Dolinarja na mrtvaškem odru v Konjicah. V petek ob 9 dopoldne pa so ga po liturgičnem blagoslovu odpeljali v Ljubljano, kamor je prispelo ob 11. Pred Akademskim domom so truplo sprejeli ob kratkem komemoracijskem obredu tovariši akademiki in ga položili na mrtvaški oder v dvorani Akademskega doma na Miklošičevi cesti. V soboto ob 9 dopoldne pa se bo razvil pogrebni sprevod izpred Akademskega doma po Miklošičevi cesti, skozi Dalmatinovo ulico, po Dunajski cesti in Šelenburgovi ulici na Kongresni trg pred univerzo, kjer se sprevod za nekaj minut ustavi. Tu se bodo tovariši akademiki po svojem zastopniku v kratkem govoru poslovali od rajnega, nato pa sprevod krene po Wolfovi ulici v stolnico, kjer bo slovesna črna sv. maša. Po sv. maši bodo truplo naložili na avtofurgon, ki ga bo odpeljal na farno pokopališče v Lučinah nad Poljanami.

V četrtek od 21 do 22 in v petek od 20 do 22 je bila v stolnici v Ljubljani molitvena ura za rajnega.

„Dinamiteros“ in „Delavska politika“.

»Delavska politika« z dne 5. junija se strahovito razburja radi preiskave v Kamniku vsled razstrelitve evharističnega križa.

Govori o strahoviti krivici, ki so jo storili njihovim »sodrugom« in se čudi, kako morejo nje dolžiti za razstrelitev križa, »svetinje kamniškega vernega ljudstva«.

Ne vemo, od kdaj »Delavska politika« tako spoštuje evharistične križe, nismo pa še pozabili, da so »sodruzi« pri nas in njihovi bratci v Rusiji, Mehiki in Španiji iste barve in istega mišljenja.

Morda mislijo, da so iz Španije prišli kakšni »dynamiteros« in storili ta zločin, kakor se to lahko imenuje. V svojem tabloru jih gotovo ne bomo iskali, pač pa tam, kjer jih lahko pričakujemo. Ne verjamemo, da so tisti sodruzi iz tabora »Delavske politike« res vsi tako zavedni delavci, ker bi se sicer v gotovih slučajih drugače obnašali. Brat je pač brata vreden in to tudi oblasti vedo.

Če pa se je ljudstvo radi aretacije nekaterih »sodrugov« zgražalo — in če se sploh je — je to samo znamenje še dobrih časov, ker v matjuški Rusiji in v rdeči Španiji ljudstvo še migniti ne sme, pa lahko peljejo najpoštenjega človeka na morišče in ne samo k preiskavi.

Mnogi kar ne morejo dočakati »ljudskih sodišč« iz Španije, ki z obsojenci precej drugače postopajo kot naša.

To naj si zapomnijo rdeči bratci in naj najprej pomedejo pred svojim pragom.

»Delavske politiki« tudi svetujemo, naj se v bodoče malo bolj zanima za slovenski delavski tisk, kakor pa za to, kaj je Stalin dobrega storil za proletarijat in kolikokrat je bil Franco premagan.

Ali misli morda druge slovenske delavske liste proglasiti za »buržuske«, ko v številki z dne 2. junija priobčuje članek, v katerem se trdi, da je »Delavska politika« edini slovenski delavski list v Jugoslaviji?

Pomanjkanje v ruskem podeželju.

Sovjetski voditelji skušajo zakriti bedo, ki je ponovno zavlada v nekaterih ruskih okrajih; toda o njej govorijo dejstva. Ne ve se še za njen obseg, more pa se o njej sklepati po tem, ker se zopet deli kruh na obroke (kakor poročajo »Molot« in drugi provincialni listi). Če najdejo pri kom več kruha, kakor ga sme imeti po predpisih, se to kaznuje kot prestopki proti državi. (Po poročilih nemških kolonistov ob Volgi.) Kakor pripovedujejo potniki, ki so se vrnili iz Moskve, vozijo v provinco vsako noč kruh, ki ga je preskrbela država za stradajoče kmete. Ti plačujejo kruh zelo drago, toda nobeden ga ne sme kupiti več kot kilogram za osebo.

Na drugi strani poroča sovjetski provincialni tisk o številnih ropih in tatvinah, ki se dogajajo v provinci.

predstavlja v mednarodnem svetu krščanski strokovničar. Katoliška stvar ima od borbenosti krščanskih strokovničarjev samo korist. Tako vladajo v Belgiji katoličani, v Nizozemski pa so si priborili od 100 poslancev 42 pri zadnjih volitvah.

Radi pomanjkanja so kmetje porabili za prehrano tudi žito, ki je bilo namenjeno za setev. Da prepreči še večje zlo, je bila vlada primorana, preskrbeti kmetom semensko žito. »Izvestja« od 5. marca 1937 pišejo, da je pomoč nujno potrebna. Vlada je razdelila 13 milijonov pudov semen. V letu velikega pomanjkanja 1932 in 1933 je država prispevala samo pet milijonov pudov semen. Po tem se more soditi, v kakšnem položaju se nahajajo ruski kmetje. »Izvestja« tožijo dalje, da je pomoč radi slabe organizacije brezuspešna. Država je preskrbela znatno pomoč s semenom in kreditom, toda kaj delajo odgovorni činitelji na deželi? — Priprave za setev so letos še težje kot so bile v preteklem letu, ko je tudi bila slaba žetev... Med odgovornimi voditelji vlada nered.

Strokovne organizacije so tamkaj najmočnejši steber katoliške demokracije, ob katero se komunizem in fašizem zamažata. Zato pa nam so in bodo tovariši s severa zgled, kako moramo delati tudi mi, slovenski krščanski strokovničarji.

Polomija Živkovičeve turneje po Sloveniji.

JNS si krčevito prizadeva, da bi svojo stranko zopet obudila k življenju in da bi vtila novega poguma svojim maloštevilnim obupanim pristašem. Zaradi tega je priredilo vodstvo JNS s predsednikom Živkovičem na čelu nekakšno propagandno turnejo po vsej državi. Kakor kak cirкус, tako so potovali ti nekdanji veljaki, ki se jih je vse balo, dokler so še imeli oblast v svojih rokah, sedaj pa se jim je vse smejalo ter jih zasmehovalo. Povsod na svoji turneji po Sumadiji, po Dalmaciji in Bosni so doživljali polom za polomom. »Jutro« in ostalo JNSarsko časopisje je sicer pisalo, da so dosegali velikanske uspehe, toda kakšni so bili ti uspehi v resnici, smo videli šele v Sloveniji. Vodstvo JNS je prišlo v Slovenijo v soboto, svojo turnejo pa je zaključilo v torek. »Jutro« piše o velikanskih manifestacijah in uspehih, Slovenija pa je videla na lastne oči sedaj te uspehe. Bila je to velikanska polomija, kakor je pri nas ni doživel še noben politik. Pera Živkovič, senatorji Banjanin, Zec, Popovič, Dragovič, Kramer in Pucelj, torej najvišji predstavniki »čiste jugoslovanske misli«, so doživeli tak sprejem, kakor ga niso niti v sanjah pričakovali.

V soboto so prispeli v Ljubljano. Večtisočglava množica jih je sprejela na kolodvoru s silnimi demonstracijami, metala je vanje gnila jajca, da so jedva prišli do svojega hotela. Potem jih je morala policija v soboto in nedeljo čuvati, da so lahko priredili v kazinski dvorani skromno zborovanje, na katerem so v svojih govorih silovito napadali dr. Korošca, menda v zahvalo, da jih je s svojo policijo čuval, da jih razjarjena množica ni poglala iz Ljubljane. V nedeljo in ponedeljek se je potem Živkovič s svojim štabom vozil križem po Sloveniji, pa si ni upal nikjer več prirediti zborovanja, ker se je bal demonstracij. Le veljake JNS je obiskoval na njihovih domovih.

V torek popoldne je priredil drugo zborovanje v Mariboru. Doživel pa je tak polom kakor v Ljubljani. Demonstranti so mu pokazali, da tudi v Mariboru ni mesta zanj in za njegove ljudi. Iz Maribora je ušel v Celje, kjer je doživel zadnje razočaranje. Množice demonstrantov so ga oblegale v Celjskem domu, iz kate-rega je prišel le na ta način, da so poklicali rešilni avtomobil, v katerega so stlačili Živkoviča in njegove prijatelje ter jih pri stranskem vhodu odpeljali iz mesta v okolico, kjer so jih čakali avtomobili. Vodstvo JNS se je v torek po nezaslišani polomiji odpeljalo iz Slovenije.

Rdeča nesramnost.

Prebivalstvo Švice je bilo razdraženo radi predrznosti mednarodnih organizacij, ki so se hotele vmešati v švicarske notranje zadeve.

Ko je veliki svet kantona Vod prepovedal vse manifestacije rdečih prijateljev španske republike, je bil objavljen protest, podpisan od prof. Langevina in Viktorja Bascha. Prvi je obče poznan boljševik, ki je član večine organizacij kominterne, kakor francoske zveze proti fašizmu in vojni, splošne mirovne zveze, raznih laičnih udruženj in borbenih brezbožnikov. K vsem tem lepim naslovom je dodal še: »predsednik mednarodnega odbora za pomoč španski republiki«.

Drugi podpisnik, Viktor Basch, je predsednik boljševiške »pravne zveze francoskih mož« in prav tako sodelavec v večini rdečih organizacij.

Ko je švicarsko vojaško sodišče obsodilo komunističnega pisatelja Hanza Mühlsteina na mesec dni ječe, je mednarodna zveza pisateljev čutila za potrebno, poslati na zvezni svet protest proti obsodbi. Med podpisniki tega protesta zopet najdemo Pavla Langevina in kompletno serijo francoskih boljševikov: André Malraux, Luis Aragon, Romain Rolland, Jean Casson, Le Corbusier itd.

Učinek teh inozemskih intervencij na švicarsko ljudstvo pa je bil nasproten onemu, kakor so si ga predstavljali rdeči gospodje. Mnenje večine ljudstva se je dvig-

nilo proti tem poskusom vmešavanja inozemstva v notranje zadeve, in to kljub

malemu spoštovanju, ki ga izkazuje tem avtorjem.

Konjice še ne dajo miru rdečim „voditeljem“.

Nekateri listi nekam čudno zavijajo pomen in vzroke stavke v Konjicah. Vsi ti imajo ZZD precej v želodcu. Zato hočejo omalovaževati uspehe ZZD in jih spreminiti v neuspehe. Med temi lističi je kakor navadno zopet »Delavska politika«, ki v članku z dne 5. junija »Kakšen je nauk stavke v Konjicah« naravnost umetniško meša pojme in pomen poročil »Slovenskega doma« o konjiški stavki.

Stavka v Konjicah se ni vršila radi mezd ali kolektivne pogodbe, ker za slednjo niti ni bil pravi čas, ampak samo radi odpusta 138 delavcev, ki so bili vključeni v ZZD. Podjetje Laurich (Lavrič) jih je odpustilo radi tega, da bi že takoj od začetka strlo ZZD, katero je smatralo za nevarnega nasprotnika. Res je, da imajo delavci pravico do organizacije in da je to tudi zakonjeno, res je pa tudi, da ni nobenega zakona, ki bi podjetniku bral, da odpusti organizirane delavce. Mora sicer organizacijo priznati, lahko pa jo onemogoči z odpustom njenih članov. Ker je to tudi storil, se je pričela stavka, ne radi pogodbe ali mezd, ampak samo radi odpusta. Pri pogajanjih ob koncu stavke je bilo sklenjeno, da podjetnik ne bo smel ničesar izvajati proti delavcem radi tega, ker so organizirani. Podjetnika, ki je dolgo vztrajal pri odpustu tistih 138 delavcev, je ZZD prisilila do tega, da bo zaposlil vse delavstvo, čeprav le izmenoma, tako da bosta delali naenkrat dve tretjini delavstva.

To je vsekakor boljše kakor pa odpust 138 delavcev. To je že en uspeh. Za kolektivno pogodbo pa tukaj niti šlo ni, pa že »Delavska politika« ugotavlja, da v tem oziru ni bilo uspeha. So pa že v teku priprave za pogajanja za kolektivno pogodbo, na kar je pristal tudi podjetnik. Radi psovka »windischer Hund« itd. pišejo, da je to že po zakonu prepovedano. To je res, ampak kateri delavec bo šel radi tega tožiti podjetnika, če lahko takoj izračuna, kdaj se bo znašel na cesti. Zakon pa je mrtev, ako ni nikogar, ki bi se

ga poslužil. Tukaj mora priti organizacija, ki podjetnika prisili, da se drži zakona. Isto velja za poslovni red in bolniške dneve. Sicer pa, ako že ravno govore o zakonskih določbah, zakaj imajo potem ravno rdeči največ tožb radi nadur, katerih plačevanje je tudi z zakonom določeno? In ko tako kritizirajo uspehe ZZD, zakaj sami niso dosegli večjih, ko so tudi tam že sami imeli organizacijo!

»Delavska politika« je napoti tudi stavkovni odbor, najbrž samo radi tega, ker ni bilo v njem nobenega »sodruge«. Ko piše o prispevkih za stavkujoče, pripominja: »Ali se ni vršila lani nekje neka stavka ali celo še večkrat, ko je bilo celo prepovedano nabirati prispevke za stavkujoče?« — Vsakdo, ki pozna ozadje teh stavk, ki jih misli »Delavska politika«, ve, da je bilo to potrebno in še zelo potrebno.

»Delavska politika« naj se praska tam, kjer jo srbi in naj ne vtika svojega nosa tja, kjer se prav nič ne razume. Škoda je papirja in čitateljev, da jim meša glave s takimi neslanostmi. Sedaj, ko je vsa stvar tako rekoč že urejena, ko so pogajanja za kolektivno pogodbo pred vrati, že vstajajo različni demagogi in kritiki, ki jim prej za vso stvar ni bilo mar. »Delavska politika« in »Delavska pravica« se na debelo razpisujeta o konjiških dogodkih. »Delavska pravica« pravi n. pr. v nekem članku: »Dogodek v majhnem mestecu in še manjši industriji so napihnil v velik balon...« Pomen teh besed vsakdo razume in bo konjiško delavstvo vsaj vedelo, kakšne prijatelje ima med belimi socialisti, ko odpust 138 delavcev smatrajo za malenkost in poročanje o tem napihovanje. Z nesramno predrznostjo hite sedaj ustanavljati svojo podružnico »plavi«, ki so prej na varnem gledali, kako se bo stvar iztekla. Mnenja smo, da se zavedno konjiško delavstvo ne bo pustilo speljati v »slovensko, nacionalno, delavsko« organizacijo, za katero se zavzema podjetnik Laurich.

lišče, da ne sme posamezna država začeti z izvajanjem represalij, temveč se mora vsak incident poprej skupno preiskati.

Nepotrebno ogorčenje. »Delavska Pravica« se jezi, ker je prinesla »Delavska fronta« prestavljen članek P. J. Serarrena, tajnika krščanske strokovne internacionale, ni pa obenem navedla, da je članek izšel v reviji internacionale. Po našem mnenju to ni nič tako hudega kot se to zdi »Delavski pravici«. Tako kot mi, delajo tudi drugi. Krščansko socialistična »Socialna revija«, ki izhaja v Šibeniku, je tudi prinesla isti Serarrensov članek, ne da bi navedla, da je prestavljen iz mednarodne revije. In urednik S. R. je odgovoril, ki mnogo bolje pozna predpise v tem oziru kot mi, ki smo brez doktorske diplome. Pa se »D. p.« ni nič oglašila in ni prišla šibeniška kršč. socialisti za ušesa kot bi rada »D. F.«. Pa se mogoče ne ravna »Del. pravica« po latinskem pregovoru: »Quod licet Iovi, non licet bovi«?

Moč internacionale. »Delavska pravica« poroča, da so »Združeni« poslali kršč. strokovni internacionali Valantovo in Perniško brošuro, da bi oblatili JSZ. Po istem poročilu sta obe brošuri že v prestavi, »da bo Serarren lahko točno spoznal te zaplotkarje«. Res ne vemo, čemu to razburjenje in pripovedovanje, da »Združeni« ne bodo imeli uspeha pri internacionali. JSZ je članica internacionale. ZZD tudi pravi,

da je krščanska strokovna organizacija. Očividno je nastal razkol v krščanskem delavstvu. Ali ne bi bilo pričakovati, da bi se JSZ kot članica obrnila na internacionalo in jo zaprosila za poravnavo nastalega spora, da bi se dosegla enotnost strokovno organiziranega delavstva. In če so »Združeni« izdali neke brošure, v katerih očitajo JSZ grehe, potem bi morala biti zopet JSZ tista, ki bi poslala brošure na vpogled internacionali, da ona razsodi, če je vse tisto, kar je JSZ pisala, načelno res v redu ali ni. JSZ pa je šla preko brošur mirno svojo pot, sedaj pa očita njen list neko zaplotništvo zelenim, ki so se pokazali v tej zadevi gotovo bolj lojalne kot JSZ.

Strokovnost in stvarnost. »Del. pravica« je prinesla »kljub pomanjkanju prostora« izrazno predavateljev na tečaju ZZD. Ironično pravi, da seznam govornikov dokazuje, da so morala biti predavanja strogo strokovna in stvarna. Slaba ironija! Današnji vodje in tajništvo JSZ naj raje pove, kdo jih je uvajal v delo strokovne organizacije, če nista bila to ravno Komlanec Anton in Cvikelj Avgust, oba govornika s tečaja ZZD. Kdo je vodil povojne boje naših papirničarjev, če ne tov. Kukovica, ki je bil nekaj let tudi župan občine Devica Marija v Polju, izvoljen na listi »Delavske zveze«. Dalje kako to, da so včasih pošiljali kršč. socialisti na svoje prireditve govorit Langusa Jožeta, Valanta Milana in Baša Jožeta, če nič ne znajo in niso stvarni? Ali pa mogoče misli »Del. pravica«, da imajo strokovnost in stvarnost kršč. socialisti v zakupu in da vsakogar mine stvarnost, kdor je odšel iz JSZ? Ne bodite šolobarde, da se vam ne bo svet smejal!

Domače vesti.

Delavni g. župnik umrl. Na Cušperku je umrl g. Janez Jereb, svetnik in župnik v začasnem pokopju. Pokojni se je rodil leta 1873 v Ljubljani. Kot duhovnik je sezidal novo cerkev v St. Vidu nad Cerknico in v Škocjano pri Turjaku. Kot upokojenec se je naselil na Cušperku.

Misijski teden v Grobljah. V nedeljo 13. junija otvoritev: ob 6 govor in sv. maša (kanonik dr. Tomaž Klinar), po maši otvoritev misijske razstave pred Društvenim domom, ob 9 proslava 200 letnice kanonizacije sv. Vincencija Pavelskega (govori dr. A. Zdešar C. M.), ob pol 11 prvo predvajanje misijskega filma, ob 15 misijska molitvena ura, ob 16 sklopično predavanje »Slovenski misijonarji«, ob 19 misijski film. — Ob delavnikih od 14. do 19. junija: misijska razstava, misijski film, sklopično predavanje. V soboto 19. junija ob 20.30 igra na prostem: »Naša apostola«. — V nedeljo 20. junija: misijski kongres za vso Slovenijo: ob 9 sprejem gg. škofov, ob 10 sv. maša na prostem (mašuje nadškof dr. A. B. Jeglič, govori belgijski nadškof dr. J. Ujčić), ob 11 slavnostno misijsko zborovanje: Govorijo: minister dr. Miha Krek; Pomen misijonstva za človeštvo in državo; prof. J. Richter: Družba za širjenje vere in njena ustanoviteljica; prošt K. Cerin: Veliki škof Baraga nas kliče na misijsko delo. Ob 12 pismeni pozdravi naših misijonarjev in resolucije. Ob 14 bodo pete liturgije z misijsko posvetitvijo, nato kot zaključek igra na prostem »Naša apostola«.

Na Uršliji gori smrtno ponesrečili. Na zelo strmih severnem pobočju Uršlije gore se je zadnjo nedeljo sprožila skala izpod nog 22 letnemu Jožetu Pirtovšek, sinu pekovskega mojstra iz Dravograda, in ga je potegnila v globlino 400 m. Pirtovšek je obležal mrtev v prepadi, iz katerega je odnesla resnična ekspedicija njegovo truplo v Kotlje ter v Guštajn, odkoder so ga prepeljali v nedeljo zvečer v Dravograd.

Dvojno preliti krvi. V Zgornji Bistrici pri Slov. Bistrici se je podivjano vedel 29 letni dninar Ivan Fišinger. Ko mu je prišel nasproti kmečki sin Ivan Juhart, ga je surovina brez vsakega povoda zabodel naravnost v srce. Po uboju je sam sebi prizadajal več ran na vratu, si je prepiral z nožem trebuh in so ga spravili v mari-borsko bolnišnico.

Pogrebni avto ponesrečil. Pogrebni avtomobil iz Osijeka je peljal v Kamnik truplo Ivana Cesen, ki je smrtno ponesrečil pri nabiranju cvetlic v močvirju. Na strmih hribu pri Slov. Bistrici je začel avto polzeti navzdol. Vozač je v strahu pred nesrečo zasakal volan proti travniku ob cesti. Pri zaokrenu je avto podrl brzojavni drog in se je zaril v travnik. Vozaču in spremljevalcu se ni pripetilo nič hudega, avto se je pa toliko pokvaril, da je moral oskrbeti prevoz mrtliča drug mimo vozeči tovorni avtomobil.

Naknadna smrtna žrtev avtomobilske nesreče. Zadnjič smo poročali, da je zadel avto mari-borskih izletnikov v Veleniku pri Slov. Bistrici nesreča. S hudimi poškodbami so prepeljali v mari-borsko bolnišnico 29 letno zasebnico Greto Riegler iz Studencev pri Mariboru, ki je te dni umrla.

Smola dveh hrvaških tihotapcev. Med ljutomerskim glavnim kolodvorom in postajališčem je zaplenil orožnik Roku Lončar iz Maruševca na Hrvaškem in Mišku Kolar iz Varaždina 9 kg sahara, 50 vžigalnikov in osem paketov igralnih kart.

Jezdec in konj pod avto. V Oseku v Slov. goricah se je ustrašil konj, katerega je jezdil posestnik Lovrenc Vogrin iz Brengove, tovornega avtomobila Franca Semenica, prevoznika živine iz Gornje Radgone. Avto je podrl konja z jezdecem vred. Konj je bil pri prici mrtev, hudo ranjenega Vogrina so oddali v mari-borsko bolnišnico.

Posestnica okradena. V Zg. Voličini pri Sv. Lenartu v Slov. goricah je sunil neznan dolgo-prstec posestnici Mariji Miaker 1600 Din.

Ukradena kobila. V Zg. Porčiču pri Sv. Lenartu v Slov. goricah je bila ukradena posestnica Valentinu Brezniku 3000 Din vredna kobila. Tatvino so najbrž zagrešili cigani.

Ustreljen na državni meji. V vinogradih v Križevcih pri Dolini v Prekmurju je zadel v noči

obmejna straža na moza, ki je poskušal prekorati državno mejo po nedovoljeni poti. Pri pogledu na graničarje je neznanec pričel bežati in ga je smrtno zadel strel. Gre za 47 letnega Franca Racz iz Sarhida na Madjarskem, pri katerem so našli 120 pengő.

Odkrit zločin. Ne daleč od Sp. Bistrice pri Lendavi v Prekmurju so potegnili iz Mure truplo 30 do 35 let starega utopljenca. Ker je kazalo truplo znake zločina, so ga raztelesili in ugotovili, da je dobil neznanec s topim predmetom več udarcev po glavi in mu je bila prebita lobanja. Šele po umoru je vrgel zločinec truplo v Muro.

V prepiru z bratom hudo ranil mater. Brata, 33 letni Ivan Vanček in 30 letni Alojz iz zabjaka pri Poljčanah, sta se spila, ker sta bila pijana in je očital mlajši starejšemu lenobo ter pijančevanje. Končno sta se brata spoprijela, mlajši je potegnil nož in v tem hipu je pristopila 70 letna mati, da bi sina umirila. Alojz je zadel mater z nožem v prsa, ji prizadajal hudo rano in ji je prežreval sapnik.

Vlom v trgovino. V Poljčanah je bilo vlomljeno v manufakturno trgovino Marije Vodenik. Se neodkriti storilci so pokradli raznega blaga za tri jurje.

Strela ubila cerkvenika. V St. Janžu pri Štorkah je zvonil 8. junija popoldne proti nevihti 34 letni cerkvenik Ivan Zohar. Strela je udarila v stolp in je na mestu ubila Zoharja, ki zapušča ženo in dva neposkrbljena otroka.

Avto smrtno povozil staro ženo. V Celju na Glavnem trgu je 9. junija zjutraj težak tovorni avto g. Podgornika iz Celja podrl 79 letno zasebnico Jero Vengust iz Celja. Ženska je prišla pri padcu pod zadnje kolo, ki ji je zlomilo obe nogi in je med prevozom v bolnišnico izdihnila.

Smrtonosno trčenje. Inženier Avgust Schmidinger se je peljal v avtomobilu iz Laškega proti Celju. V Tremurju mu je privozil nasproti na kolesu Rudolf Vrečko, minir iz Pecovnice. V zadnjem hipu je hotel preko ceste, a ga je zadel blatnik od avtomobila v čelo in mu je prekal lobanjo. Vrečko je izdihnil med prevozom v celjsko bolnišnico.

Obsojen ubijalec. Pri Šporerjevi krčmi v St. Jurju ob južni železnici sta se v začetku maja spoprijela 37 letni delavec Franjo Matoševič iz okolice Travnika v Bosni in njegov sorojak Ivan Debeljak. Matoševič je udaril Debeljaka tako hudo s kolom po glavi, da mu je prebil lobanjo in je udarjeni podlegel poškodb. Ubijalec je bil v Celju 4. junija obsojen na tri leta roblje.

Smrtna žrtev bencinskih plinov. Zadnjič smo poročali, kako je eksplozija bencinskih plinov hudo oklepila v Ljubljani na stanovanju v palači banovinske hranilnice učiteljico Albino Travnovo. Opečeno so oddali v bolnišnico, kjer je po par dneh izdihnila v neznošnih bolečinah.

Dve žrtvi ljubumnosti. Janez Klemenčič, 28 let stari posestnikov sin iz Uršnega sela pri Novem mestu, je iz ljubumnosti prežreval vrat svoji izvoljenki Mariji Klobučar, 21 letni posestnikov hčeri iz Uršnega sela. Po iz ljubumnosti zagrešenem zločinu je zdivjal v gozd, kjer se je pognal v globok tolmun in utonil.

Izvoljenko obstrlil. 28 letni delavec Ladislav Cesen, stanujoč v Velesovem pri Kranju, in njegova izvoljenka Rafaela Kobal iz Brance pri Staničju, sta se sestala v Ljubljani. Cesen je nagovarjal Kobalovo, naj ga hitro poroči. Rafaela pa je zahtevala od Cesna, da si mora oskrbeti pred poroko kako službo. Ta zahteva je ženinca toliko raztogotila, da je potegnil samokres in je pognal nevesti kroglo v trebuh. Cesna so takoj aretirali, ponoči pa se je v zaporu obesil.

Huda nesreča vsled splešnih konj. V Ljubljani na Karlovski cesti, na križišču ceste za Gradom, se je pripetila 8. junija huda nesreča radi splešenega konja. Izza Grada se je pripeljala 35 letna posestnica Rozalija Požarskova z Ižanske ceste 336 na Hauptmanci ter otroka: desetletni Ivan in sedemletna Rozalija. Konj se je splašil v bližini Posavčeve hiše, voz se je prevrnil in trojica na vozu sedečih je dobila hude poškodbe na znotraj in na glavi.

Šestletnega delavčevega sinčka ubil električni tok. Šestletni sinko Pavlek Stafič iz Zapuž pri

Politične vesti.

Občinske volitve so bile minulo nedeljo v 17 slovenskih občinah. V vseh je zmagala lista JRZ. V mnogih nasprotniki niso mogli niti postaviti svoje liste, v drugih občinah, zlasti v Prekmurju, pa so se zvezali JNSarji in mačkovci v eno listo, pa so povsod žalostno pogoreli. Te volitve so pokazale, da prodira ideja JRZ vedno bolj med ljudi, nasprotnikov pa je vedno manj.

Združena opozicija je začela razvijati veliko aktivnost, ki pa je samo nekakšna španska stena, za katero bi rado vodstvo zakrilo vedno hujše notranje spore. Zadnje čase se je nasprotje med vodstvi belgrajske in zagrebške opozicije zelo poglobilo, poleg tega pa so se začeli kregati med seboj tudi belgrajski voditelji sami.

Obisk nemškega zunanjega ministra. — Nemški zunanji minister von Neurath je prispel v ponedeljek v Belgrad na obisk. Pripeljal se je z letalom. Na zemunskem letališču ga je sprejel dr. Stojadinović v spremstvu vojnega ministra generala Mariča. Neurath se je mudil v Belgradu do srede popoldne. Imel je več daljših konferenc z dr. Stojadinovičem. O teh razgovorih je bil izdan uradni komunik, ki pravi, da so se proučila vsa vprašanja, ki zanimajo Nemčijo in Jugoslavijo. Pri tem se je pokazalo enako pojmovanje političnega položaja ter tudi koristi miroljubnega sodelovanja obeh držav. Zunanji minister Neurath je potem še izjavil časniki, da se bo sodelovanje med obema državama še poglobilo. Res da je mednarodni položaj zelo zapleten, vendar ni nobenih problemov med Nemčijo in Jugoslavijo. Sodelovanje med obema državama je največjega pomena za mednarodni položaj ter bo marsikaj pripomoglo k rešitvi tega vprašanja. To potovanje nemškega zunanjega ministra svetovno časopisje zelo komentira. Največ pišejo seveda nemški listi, ki polagajo v ta obisk velike nade.

Tudi Eden nas bo obiskal. Napoveduje se obisk angleškega zunanjega ministra v prestolnicah Srednje Evrope in v Belgradu. Njegov obisk ima namen utrditi vpliv Anglije, ki je še vedno odločilnega pomena, kljub vsemu prizadevanju Nemčije in Italije.

Predsednik poljske republike na Romunskem. V ponedeljek je prispel v Bukarešto predsednik poljske republike Mošicki, kjer je bil sprejet z vsemi vladarskimi častmi. Mošicki je zaključil svoj obisk v sredo. Spremljal ga je poljski zunanji minister Beck. Ta obisk je povzročil v sve-

tovnem časopisju obilo ugibanj, najbolj pa se zanimajo zanj Francozi. Dolžijo namreč Poljake, da bi ti radi izvabili Romunijo vstran od Male zveze s tem, da bi sklenili Poljska in Romunija posebno pogodbo o medsebojni pomoči v slučaju vojne. S tem bi bila stvarno onemogočena zavezniška pogodba med Čehoslovasko in sovjetsko Rusijo, ker potem ne bi nikoli dovolili Romunija in Poljska, da bi Rusija pošiljala preko njunega ozemlja Čehoslovakom vojaško pomoč. Francozi pravijo, da se na romunske državnike sploh ni mogoče več zanašati, ker se enkrat obračajo na stran Male zveze, drugič zopet padajo v naročje Nemčije, potem pa se vračajo vsi skesani zopet nazaj k Franciji.

Pravice regenta Horthyja? Madjarski regent Horthy bi dobil rad razširjene vladarske pravice, kakor jih je imel poprej samo avstrijski cesar. Regent bi naj lahko razpustil parlament kadar bi hotel, lahko napovedal vojno, sklepal pogodbe, sploh imel bi rad vse vladarske pravice, tako da bi bil parlament samo še nekaj njegov posvetovalni organ, čigar sklepi bi bili veljavni šele po njegovem podpisu.

Nemški vojni minister general Blomberg se mudi že nad teden dni v Italiji. Sprejet je bil na najvišjih mestih ter si je v spremstvu Mussolinija in visokih vojaških osebnosti ogledal vsa važnejša italijanska vojaška središča. Njegov obisk potrjujejo vesti, da se vendar sklepa med Nemčijo in Italijo vojaška zveza, dasi vojaške oblasti obeh držav to demantirajo.

Francoski social-komunisti za diktatoro. Blumovi vladi se že dolgo majejo tla pod nogami. Tega se zavedajo tudi socialisti in komunisti, prav tako pa se zavedajo, da bodo v slučaju odstopa Bluma izgubili vse šanse, da bi se še kdaj polastili oblasti v državi. Zaradi tega se na vse kriplje pripravljajo, da bi se nasilno polastili oblasti v slučaju Blumovega padca. To je izjavil javno tajnik Zveze marksističnih strokovnih organizacij prosluli Jouhaux. Njegove izjave se je marksistično časopisje ustrašilo ter ga je pokaralo, češ, da je preveč povedal in da je prežgodaj odkril veliko tajnost.

Med Anglijo na eni, Italijo ter Nemčijo pa na drugi strani se še vedno vodijo pogajanja glede izvajanja pomorske kontrole nad špansko obalo. Nemci zahtevajo pravico, da lahko v slučaju kakakega napada na njihove ladje sami iščejo zadoščenja, Angleži pa so se postavili na sta-

Ljubljani je stopil na od droga odtrgano žico z visoko napetostjo in je obležal mrtev.

Smrt posledica neprevidnega ravnanja z orožjem. Janez Hartman, 35letni šolski upravitelj na Zaplani pri Vrhniki, je razkazoval znanu samokres. Orožje se je sprožilo, krogla je zadela Hartmana v trebuh in je podlegel poškodbam v ljubljanski bolnišnici.

Nesreča dveh delavcev. Na Javorniku je podiralo stavbeno podjetje Kren v tovarni peč. Zidovje je zasulo delavca Franca Kovača iz Slatne vasi ter delavca Antona Pirstova iz Sp. Gorij. Prvemu je zlomilo nogo in ima poškodbe na glavi, drugi je bil hudo poškodovan na glavi in rokah. Oba ponesrečenca so prepeljali z rešilnim avtomobilom v ljubljansko bolnišnico.

Sava zahtevala smrtno žrtev pri Krškem. Pri Krškem sta se peljala v čolnu preko narasle Save dva fantiča. Eden je veslal spredaj, Marjan Kaplan je zadaj držal krmilo. Močan val, ki se je zalezel ob krmilo, je vrgel v Savo Kaplana, ki je utonil.

Smrtna nesreča voznika. Zgodaj jutraj v gosti megli je zadel tržaški brzovlak na prelazu pri Brezovici na dvoprežni voz, na katerem je brezskrbno zajutrkoval kruh 20letni hlapec Jožef Ogrinc, ki je služil pri trgovcu Grebencu v Podpeči. Lokomotiva je zadela z 80 km brzino ob voz. Hlapca je pognalo z voza in je obležal mrtev s konjema vred.

Manja samomorov. V zadnjem času se je žalibog razpasla po Slovenskem manja samomorov. Od zadnjic je sprejela kronika prostovoljne smrti naslednje žrtve obupa: Pred dvema mesecema je zginil z Vranjega vrha pri Velki ob severni meji delavec Matija Pirc, kojega truplo so sedaj potegnili iz Mure. — V Ljubljani v Koseškega ulici 34 so našli obešenega radi zadolženosti hišnega gospodarja Ivana Slavec. — V Celju se je ustrelil radi hude boleznii Koloman Weintraub, zlatar. — Na Golovcu pri Ljubljani so našli obešenega 48 letnega Benedikta Kraker, rodom iz Poljan pri Novem mestu, ki je imel v Ljubljani na Jegličevi cesti gostilno. V smrt ga je nagнал dogl, katerega ni mogel plačati. — V Rimskih Toplicah se je pred hotelom »Pošta« vrgel zadnji soboto pod tovorni avto prevoznika Baldasina iz Celja Josip Spaur, gradbenik iz Zemun, kateri se je mudil v toplicah na odhodu. Nesrečnež je izvršil samomor radi denarnih težkoti. — V Čretu pri Celju je vlak smrtno povozil 40 letno neznancko, ki se je vrgla na tir v noči. Truplo so prepeljali v mrtvašnico na Teharje.

K umoru akademika Rudolfa Dolinarja.

Mariborska policija je prišla v zvezi z umorom akademika Dolinarja te-le: upravnika »Jutra« in »Večernika« v Mariboru Slavka Reja, ki je organiziral ves napad; dalje Srečka Krajnc, trgovca iz Pesnice, ki je dal tovorni avto na razpolago ter se je napada tudi sam udeležil; njegovega šoferja Alojza Pezdikek iz Pesnice, dr. Milana Gorišek, sina odvetnika iz Sv. Lenarta v Slov. goricah, ki je dal na razpolago osebni avto ter ga je sam šofiral; Siliča Ivana, upokojenega stražnika in sluga uprave »Jutra« in »Večernika«; Kodrič Franca, zasebnega uradnika brez posla iz Maribora, Bajgot Ivana, trgovca iz Sv. Lenarta v Slov. goricah, Bunc Jožefa, uslužbenca Nabavljalne zadruge v Mariboru. — Klug Hans, svak Srečka Krajnc, je pobegnil najbrže v Avstrijo.

Omenjene je prepeljala oblast 10. junija popoldne v Ljubljano, kjer se vrši nadaljnja preiskava.

Vestnik ZZZD.

Stavbinski delavci

Ljubljana. Spor na stavbi univerzitetne knjižnice. Do spora je prišlo med približno 150 delavci, ki delajo na poslopju vseučiliške knjižnice, in med podjetjem Curk iz Ljubljane, pri katerem so zaposleni. Prejšnji teden so omenjeni delavci izmed sebe izvolili zaupnika, pa tega niso takoj sporočili podjetju. Obenem so delavci izglasovali angleško soboto na podlagi zadnje kolektivne pogodbe stavbincev. Podjetje, katero so o tem obvestili, je odgovorilo, da radi tega, ker ni bilo na to pripravljeno, delavcev ne more izplačati prej kakor navadno, namreč ob petih v soboto popoldne. Ta sklep je bil objavljen s posebnim naznanilom na stavbi. O tem sklepu je brez vprašanja šel obvestit Delavsko zbornico neki delavec. Že pol ure po objavi sklepa je bil podjetnik telefonično klican v Delavsko zbornico, kjer je izjavil isto kakor na naznanilu, namreč, da ne more prej izplačati delavcev. Omenjeni delavec je bil takoj odpuščjen, ker je brez dovoljenja zapustil delo, obenem pa je bil odpuščjen tudi delavec, ki je hotel v soboto na stavbi napraviti zmedo s tem, da je hotel, da bi delavci delali skozi do ene, ne pa, da bi prenehali od 12 do 1 in ob eni delo nadaljevali. S tem se je začel spor. V ponedeljek so sicer delavci prišli na delo, toda z delom niso začeli in so zahtevali, da podjetje sprejme nazaj odpuščena delavca. Tudi po posredovanju delavskih organizacij podjetnik Curk na to ni pristal, ampak je izjavil, da mora ščititi svojo lastno avtoriteto. V spor so posegli tudi zastopniki ZZZD, ki so delavstvu pojasnili njegovo nepravilno postopanje po najnovejši uredbi o poravnavanju, nakar so ob 10 začeli z delom. — Opozorjamo naše delavstvo, da ob podob-

nih prilikah posluša le naše funkcionarje organizacije, ker le in samo organizirano in disciplinirano delavstvo lahko po svoji organizaciji pribori delavstvu zboljšanje položaja.

Usnarjari

Konjice. Podjetje Laurich ne drži besede. Po končani stavki v Konjicah je bil v Ljubljani 20. maja sklenjen sporazum, podpisan od obeh strani v navzočnosti državnih oblasti. Po tem sporazumu podjetje ne bi smelo proti delavcem, udeležnim pri stavki, izvajati nobenih posledic, najmanj pa bi jih smelo radi tega odpustiti. In vendar je podjetje prelomilo sporazum ter poslalo 38 delavcem odpovedna pisma, v katerih pravi, da so odpuščeni vsled udeležbe pri stavki in da naj pridejo po delavske knjižice. Kljub temu, da je brez posla še kakih 50 bivših Laurichovih delavcev, je podjetje sprejelo na delo dva nova delavca. To je druga prekršitev sporazuma, v katerem je bilo sklenjeno tudi to, da podjetje ne bo prej sprejemalo novih delavcev, dokler ne bodo zaposleni vsi delavci, ki so preje delali pri Laurichu. Izgleda, da je podjetje podpisalo ta dogovor samo radi tega, da je lahko dalje obratovalo. Položaj postaja vedno bolj zapleten, delavstvo pa tudi ne bo pustilo svojih tovaršev na cedilu. Na opozorilo ZZZD je Delavska zbornica opomnila tovarnarja Lauricha in opozorila na slučaj bansko upravo. V tem že itak težkem položaju so začeli delati zmedo še nepovabljeni gostje, ki jih prej nikoli ni bilo na spregled, namreč NSZ. A nakana, tukaj ustanoviti podružnico, je radi zavednosti našega delavstva spodletela in si bodo že morali kaj boljšega poiskati kje drugje.

Kovinarji

Jesenice. Strokovna organizacija ZZZD je imela v nedeljo 6. junija v veliki dvorani Krekovega prosvetnega doma članski sestanek, katerega se je udeležilo okrog 160 članov. Ako bi ne bilo delavstvo ta dan tako zaposleno, bi bil obisk seveda veliko večji, tako da bi presegel število 400. Tovariš predsednik Leskovec je otvoril sestanek, vse navzoče pozdravil z »Bog živi« ter prešel takoj na dnevni red. Prav na kratko je obrazložil glavne točke stavbinske kolektivne pogodbe, nakar je podal besedo tov. A. Lipovcu, ki je orisal v jedrnatih besedah razvoj organizacije od početka do danes. Ko je tov. Lipovec končal, je tov. predsednik podal besedo tov. Smersuju iz Ljubljane, ki nam je dal izčrpno poročilo o novi socialni zakonodaji, o starostnem zavarovanju, o minimalnih mezdah in kar smo najbolj želeli, obrazložitev uredbe o sanaciji bratovskih skladnic. Govornika so za njegova izvajanja navzoči nagradili z burnim aplavzom. Nato je tov. Gasser Albin k tretji točki dnevnega reda naslovil na zborovalce apel, kako se moramo boriti ramo ob ramo, če hočemo doseči uspehe.

Jesenice. Strokovna organizacija delavcev ZZZD vabi vse zavedne člane, da izvršijo svojo dolžnost in poravnajo članarino. Uradne ure so vsak dan od 8 do 12 in od 14 do 18 v pisarni v Krekovem domu.

Jesenice. Pristopite v ZZZD! Prijatelji, stopite v našo organizacijo ZZZD. Ne odlašajte, ne čakajte, da boste pristopili šele takrat, ko bo naša organizacija že najmočnejša na Jesenicah. Odločite se hitro, da s tem podprete našo edino pravo katoliško strokovno organizacijo, da nam pomagata braniti interese katoliškega delavstva, da tako vzamemo našim nasprotnikom orožje iz rok. Ne pustite, da vas motijo nekateri s tem, češ da mi nismo strokovna organizacija. Kdor si upa to trditi, naj to dokaže. Naša organizacija je prava strokovna organizacija po načelih sv. Cerkve, ni pa politična organizacija, kakor trdijo nekateri bivši funkcionarji JSZ. Zato pozivamo še enkrat vse zavedne člane in prijatelje, da se organizirajte v Strokovni organizaciji ZZZD na Jesenicah. Ne odlašajte!

Lesni delavci

Mislinje. Pred 50 leti je pri nas še cvetela montanistika. Naši predniki so bili rudarji in tudi še živeča starejša generacija is je do predzadnjega desetletja pridobivala pravice bratovske skladnice, katera je pa leta 1926 vsled odjave rudnika prenehala obstojati. Sedaj se ukvarjamo z izsekavanjem pohorskih gozdov in z rezanjem lesa na mislinjskih žagah. Pri tem pa premišljujemo, kako bi v bratovsko skladnico vplačan kapital rešili v prid prizadetih starejših delavcev. Že pred desetimi leti smo postavili odbor z nalogo, da reši to perečo vprašanje, pa ker ta odbor ni stvari pripeljal do zadovoljive rešitve, zato smo se odločili za drugo obliko. Ustanovili smo strokovno organizacijo v ZZZD. V soboto 5. junija smo izvedli ustanovni občni zbor, katerega se je udeležil zastopnik centrale tov. Šešelj. Pri nas je predaval o strokovni organizaciji

in nam dal smernice za naše organizacijsko delo. Ob tej priliki je tudi proučil naš zapleteni slučaj, in sicer radi tega, da bo centrala vedela po svojih možnostih nas podpirati pri reševanju pridobitve pokojnin starejšim delavcem. Izvolili smo odbor, kateremu smo naložili težko nalogo reševanja podpore za naše stare dni. Zavedamo se, da odbor sam ne bo mogel ničesar napraviti, če bodo posamezniki iskali le osebne koristi, pa čeprav na škodo skupnosti, zato bomo morali tisti, ki to nalogo razumemo, z vso vnetostjo in vztrajnostjo na delo, da bomo nepoučene prepričali, da je enoten načrt in složno sodelovanje edina naša rešitev. — Mislinjčan.

Rimske Toplice. V nedeljo 6. junija smo imeli pri nas redni članski sestanek, ki se je vršil v Šmarjeti pri Pušniku. Na sestanku je poročal tov. Preželj Fr., predsednik centrale, o uredbi o minimalnih

Kakšna je nova kolektivna pogodba stavbinskega delavstva?

Po petmesečnih pogajanjih je bila dne 26. maja podpisana kolektivna pogodba stavbinskega delavstva, s katero se v smislu § 5 zakona o zaščiti delavcev ter § 209 obrtnega zakona urejajo delovne razmere stavbinskega delavstva v dravski banovini.

Po kolektivni pogodbi traja delovni čas deset ur dnevno, odnosno največ 60 ur tedensko. Angleška sobota se izvaja povsod, kjer to zahteva dve tretjini zaposlenega delavstva. V tem primeru pa je tedenski delovni čas 56 ur.

Za prekočasno delo v nočnem času se plačuje 100% pribitek na normalno plačo, dočim se za prekočasno dnevno delo plačuje zakoniti pribitek 50%. Ob nedeljah in praznikih delo počiva, v slučaju nuje pa se plača za nedeljsko delo 50% pribitek na normalno plačo.

Mezde, zaslužki in odtegljaji. Mezde se plačujejo na uro, po akordu ali pavšalu. Izplačujejo pa se v gotovini tedensko ali 14 dnevno. Zoper netočno izplačilo se mora delojemalec pritožiti takoj ob izplačilu, zoper obračun pa tekom dveh delovnih dni.

Pod čl. 4. kolektivne pogodbe so določeni mezdni razredi z ozirom na katere se določa višina mezd. Na pogajanjih se je večkrat poudarjala želja, da se v prvi mezdni razred uvrste tudi provincialna mesta, vendar argumenti, ki govore proti taki uvrstitvi, so zmagali. V prvi plačilni razred se uvrsti samo Ljubljana, dočim pridejo v drugi plačilni razred poleg Maribora še Celje, Bled, Jesenice, Kamnik, Kranj, Radovljica, Tržič. V tretji plačilni razred okraji z razvito industrijo. Četrti in peti plačilni razred ostali okraji.

V prvem plačilnem razredu se gibljejo plače za zidarje in tesarje po treh letih od izužitve med 5.50 do 5.75 Din na uro, delavci 3.25 do 3.75 Din na uro. V drugem plačilnem razredu pa za delavce po treh letih od izužitve 5.25 do 5.75 Din na uro, delavci 3 do 3.50 Din na uro. V ostalih kategorijah padajo plače za zidarje približno po 50 par navzdol, dočim za delavce po 25 par navzdol.

Plače, določene po plačilni lestvici, so minimalne in se podjetja obvezujejo, da bo imela v prvem plačilnem razredu najmanj polovico zidarjev z nad triletno prakso 5.75 Din na uro, najmanj tretjina zidarjev in tesarjev s pod triletno prakso 5 Din na uro in nadaljnja tretjina z mezd 5.25 Din na uro. — V drugem plačilnem razredu pa se mora plačati približno tretjini zidarjev in tesarjev z nad triletno dobo višjo mezd 5.50 Din ter drugi tretjini 5.75 Din, odnosno s pod triletno dobo 4.75 ter 5 Din na uro. V drugem plačilnem razredu se mora plačati delavcem za prvih 14 dni mezd najmanj 3 Din, katera se nato avtomatično zviša na 3.25. Približno tretjina delavstva mora imeti plačo 3.50 Din na uro, v Mariboru z gradbenim okolišem pa mora imeti tri četrtine delavstva plačo 3.50 Din na uro.

Za ostale kategorije, kvalificirane delavce, železokrivce, odrarje, minerje, ritarje in kamnoseke se bodo uredile mezde s posebnim sporazumom, ki bo tvoril sestavni del nove kolektivne pogodbe. Dotlej pa morajo imeti mezde, ki so višje od najvišje mezde delavcev v dotičnem mezd-nem razredu, v katerega spadajo krajevno.

Akordi. Podjetja, ki izvršujejo gotova dela v akordu, morajo vršiti ta dela v lastni režiji. Akordne postavke se določijo skupno s podjetjem in akordno partijo. Delavcu, ki dela v akordu, se garantira najmanj temeljna mezda, ki se mu izplačuje redno na izplačilne dneve.

Delavski zaupniki se volijo v smislu čl. 1 navodil za volitve delavskih in namščenskih zaupnikov. Podjetje zaupnikov brez tehničnih razlogov ne bo preme-

plačah. Po izčrpnem predavanju se je razvila živahna debata o vseh perečih vprašanjih in o intervencijah, ki jih bo morala organizacija, odnosno obratni zaupniki izvesti pri obratovodstvu tovarne. Sestanek je zaključil predsednik tov. Knez z željo, da bi še bolj korajžno šli vsi na delo za razširitev in utrditev organizacije v našem okraju.

Soteska. Dne 8. junija je bila pri tukajšnjem lesnem podjetju g. Jordana vložena kolektivna pogodba. Prepričani smo, da bo g. Jordan sprejel in osvojil naše predloge, ker so vsestransko dobro utemeljeni in upravičeni. O poteku pogajanj bomo poročali.

Splošne skupine

Ljubljana. Podružnica ZZZD v Ljubljani bo imela 21. junija svoj redni občni zbor. Dnevni red bomo objavili v naslednji številki. Vse člane vabimo, da se občnega zbora udeležijo v čim večjem številu. Odbor.

ščalo, ako se ne pregreše proti določilom zakona, ali pa, da pade število delavcev profesije, kateri zaupnik pripada, nad polovico.

Sprejemanje in odpuščanje delavcev sme izvršiti samo podjetnik. Delavec se ne sme zaposliti preko osem dni brez delavske knjižice. Odpovedni rok je obojestransko 14 dnevni. Pri gradbenih delih se zaposluje prvenstveno delavce, ki so iz dotičnega kraja in okolice.

Učenci morejo postati le oni, ki so dopolnili 14. leto starosti. Zaposliti se smejo le pri delu, ki služi njih strokovni izobrazbi.

Postopek pri pomanjkanju dela. Če je podjetje v zimskem času ali iz kakega drugega vzroka primorano skrajšati delo, je dolžno o tem obvestiti zaposlene delojemalce en dan prej. Upoštevati pa se morajo pri odpustu delavcev njih socialne prilike.

Bolezen in ostali zadržki pri delu. Ako je delavec zadržan radi lastne bolezni ali nezgode od dela, mu pritiče mezda največ za en dan izven določb § 219 o. z. Glede ostalih zadržkov tolmači kolektivna pogodba, ki določa kot zadržek, pismeni poziv pred sodišče v zadevah, ki niso po lastni krivdi delavca pokrenjene, in ako se pozivu ne more odzvati v prostem času, nenadno hudo obolenje najbližjih družinskih članov, s katerimi živi v skupnem gospodinjstvu, lastna poroka, ako se dokazano ne more izvršiti na nedeljo ali na praznik — za en dan; porod v lastni družini, smrt v družini, ako je živel umrlj z delavcem v skupnem gospodinjstvu — za največ dva dni; lastna selitev za en dan, če je bil nepretrgoma zaposlen pri dotičnem podjetju še šest mesecev, ambulatorno zdravljenje.

V smislu § 220 o. z. pripada delavstvu urna mezda za čakanje na delo, povzročeno po različnih ovirah, ki jih delavec sam ni zakrivil, kakor n. pr. popravilo strojev, čakanje na material itd.

Nova kolektivna pogodba določa še o zdravstvenih in higienskih predpisih na stavbah, o delavskih kuhinjah, katere stroški obratovanja gredo v breme delojemalcev, podjetnik pa se obveže za brezplačno kurivo; določeno je tudi glede strokovnih organizacij in kazni.

Vsi spori, ki so nastali vsled kolektivne pogodbe se poverijo v posebnem razsodiščnem odboru, ki ima svoj sedež v Ljubljani in je kompetenten razsojati vse spore, nastale v gradbeni stroki, ki so nastali na ozemlju dravske banovine.

Kolektivna pogodba stavbenega delavstva je stopila v veljavo 4. junija ter je veljavna do 31. decembra 1937. Pogajanja za sklenitev kolektivne pogodbe skliče kr. banska uprava — inspekcija dela.

Ravnokar podpisana kolektivna pogodba, pri kateri so sodelovale strokovne organizacije »Zveza združenih delavcev«, JSZ, NSZ, SGR, določa delovne razmere za vso Slovenijo. Želeti je pri tem, da se bo pogodba povsod izvajala, kar bo marsikomu pomenilo korak naprej k zboljšanju njegovih socialnih razmer.

Šoštanj. Posnemanja vredno. Tovarna usnja Franc Woschnagg in sinovi d. d. v Šoštanju je 6. junija priredila skupen izlet za svoje uslužbenice in njih družine v Ljubljano. Izletnike je spremljalo tovarniško godbeno društvo »Zarja« in pa pevsko društvo »Šoštanj«. Izletniki, katerih je bilo skupno 614, so se vozili s posebnim, prav krasno ovencanim vlakom v Ljubljano in nazaj. V Ljubljani je bil ob igranju godbe ter prepevanju pevskega društva izstop in potem prost razhod, da so uslužbenici tudi lahko zado-

